Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1875. Wydano i rozesłano dnia 30. Marca 1875. **Część VIII.**

Nr. 27.

Ustawa

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o ustanowieniu gminnych urzędów rozjemczych.

Za zgodą Sejmu krajowego Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam na podstawie §. 10. ustawy z dnia 21. Września 1869 r. Nr. 150 D. u. p. co następuje:

Ustanowienie urzędu rozjemczego.

§. 1.

Urząd rozjemczy dla jednania stron w sporze będących ma być ustanowiony w każdej gminie z ludnością nad 4000 mieszkańców, we wszystkich zaś innych gminach może on być ustanowiony, jeżeli rada gminna ustanowienie takiego urzędu uchwali, a Wydział Rady powiatowej zatwierdzi.

§. 2.

Rada gminna oznaczy liczbę mężów zaufania, mających pełnić urząd rozjemczy; liczba ta wszelako nie może być niżej trzech.

Mężów zaufania wybiera Rada gminna, która także stanowi, któremu z nich się ma poruczyć kierownictwo w urzędzie rozjemczym. Jeżeliby zaś w tym względzie nic nie postanowiono, to kierownictwo czynnościami dotyczącemi służy naczelnikowi gminy, chociażby nie był wybrany mężem zaufania.

§. 3.

Wybór mężów zaufania ważny jest na lat trzy.

Rada gminna oznacza, czy i jakie wynagrodzenie wybrani mężowie zaufania pobierać mają za sprawowanie swoich czynności z funduszów gminnych.

§. 4.

Do przyjęcia wyboru nie może być nikt zmuszonym.

§. 5.

Mężowie zaufania mają liczyć 24 lat wieku, używać w pełni praw cywilnych i mieć swoje stałe zamieszkanie w obrębie urzędu rozjemczego.

Osoby, które z powodu skazania przez sąd karny wykluczone są od wybieralności do Rady gminnej, niemniej osoby zostające w śledztwie z powodu takiego czynu karygodnego, który w razie skazania pociągnąłby za sobą wykluczenie ich od wybieralności do Rady gminnej, lub też względem których majątku otworzono krydę, nie są wybieralne na mężów zaufania

§. 6.

Wybór odbywa Rada gminna. Do ważności wyboru jest konieczną bezwzględna większość głosów.

W razie nieuzyskania bezwzględnej większości głosów, następuje ściślejszy wybór między tymi dwoma, którzy otrzymali najwięcej głosów, a jeżeli głosy są między dwóch równo rozdzielone, rozstrzyga los wyciągnięty przez przewodniczącego.

Tak samo postępuje Rada gminna, jeżeli wybiera kierownika urzędu rozjemczego (§. 2).

§. 7.

Naczelnik gminy ogłasza w gminie wynik wyborów i uwiadamia o nim Wydział powiatowy, jakoteż władzę polityczną powiatową.

Powiatowa władza polityczna unieważnia wybór osób, nieposiadających prawa wybieralności (§. 5), wszelako z pozostawieniem wolności rekursu; jeżeli zaś wybór jest ważnym, uwiadamia o nim, jakoteż o terminie rozpoczęcia czynności urzędu rozjemczego sąd powiatowy. Wybrani mężowie zaufania składają przysięgę urzędową według załączonej pod ¹/. roty do rąk naczelnika władzy politycznej lub jego zastępcy.

§. 8.

Jeżeli który z mężów zaufania złoży swój urząd albo zajdą okoliczności, któreby go pozbawiały prawa wybieralności (§. 5.), lub według zdania Rady gminnej nie dozwalają mu pełnić należycie obowiązków urzędowych, lub też pozbawiły go zaufania, przystąpić należy do wyboru innego męża zaufania na jego miejsce.

Również władza polityczna winną jest zarządzić nowy wybór, jeżeli się od sądu powiatowego, do wykonania ugód zawartych powołanego (§. 28.), lub też w inny sposób dowie o wadliwem prowadzeniu spraw, które świadczy o niezdolności wszystkich lub też niektórych mężów zaufania.

Od takiego zarządzenia służy prawo rekursu tak Radzie gminnej, jakoteż każdemu pojedyńczemu mężowi zaufania.

§. 9.

Po upływie czasu, na przeciąg którego mężów zaufania wybrano, odbywa się wybór nowy, a dopokąd takowego nie przeprowadzono, urzędują ci sami mężowie zaufania.

Ustępujący, jeżeli względem nich nie zachodzą przeszkody prawne, mogą ponownie być wybrani.

Kompetencya urzędu rozjemczego.

§. 10.

Okręg urzędu rozjemczego rozciąga się na obszar, dla którego został ustanowiony.

§. 11.

Urząd rozjemczy powołany jest do jednania stron w sporze będących, chociażby jedna tylko z nich na obszarze urzędu rozjemczego mieszkała, lub też na takowym przebywała.

§. 12.

Kompetencya urzędu rozjemczego pod względem przedmiotu rozciąga się w gminach z ludnością nad 4000 mieszkańców, do roszczeń pieniężnych aż do wysokości 300 złr. a. w., w odniesieniu zaś do ruchomości, do tej samej kwoty, jeżeli strony oświadczą gotowość przyjąć za nie kwotę nie

przechodzącą sumy 300 złr, w gminach zaś innych do wysokości 100 złr. w. a. w obydwóch powyższych przypadkach.

Postępowanie urzędu rozjemczego.

§. 13.

Urząd rozjemczy urzęduje tylko w lokalu urzędu gminnego lub też w lokalu, który Rada gminna na to przeznaczy.

Urząd rozjemczy może wyznaczyć z góry dnie pewne, w których strony bez poprzedniego zapowiedzenia w celu pojednania zgłaszać się mogą. Postanowienie takie winno być należycie ogłoszone.

Kierujący ustanawia porządek, w jakim mężowie zaufania urzędować mają.

§. 14

Zgłoszenie sprawy w urzędzie rozjemczym nastąpić może ustnie lub na piśmie i ma zawierać nazwisko i miejsce pobytu stron, niemniej przedmiot żądania.

§. 15.

Jeżeli obie strony zjawią się w urzędzie rozjemczym, należy przystąpić ile możności natychmiast do jednania, a gdyby to nie było możliwe, lub jedna tylko strona zjawiła się, kierujący wyznaczy termin, na który zawezwie obydwie strony.

§. 16.

Grożenie stronom środkami przymusowemi przy wezwaniu do stawania przed urzędem rozjemczym, jakoteż używanie środków przymusowych przeciwko tym, którzyby wezwaniu zadość nie czynili, jest wzbronione (§. 2. ust. państw. z dnia 21. Września 1869). Jeżeli zatem strony wezwane nie stawią się i z okoliczności wnosić można, iż nie mają zamiaru do jednania stawać, ponowne wezwanie z urzędu miejsca mieć nie może.

§. 17.

Stronom wolno stanąć przed urzędem rozjemczym osobiście lub dać się przez pełnomocnika zastąpić.

§. 18.

Do zawarcia ugody przed urzędem rozjemczym potrzebną jest jednoczesna obecność przynajmniej dwóch mężów zaufania (§. 1. ust. państw. z dnia 21. Września 1869).

§. 19.

Przed rozpoczęciem jednania winien urząd rozjemczy przedewszystkiem przekonać się:

a) o tożsamości osoby stron zgłaszających się i o zdolności tychże zastępowania się w sprawie;

b) w razie gdyby strony dla małoletności, kurateli, krydy lub też z innego powodu nie mogły same prowadzić swej sprawy, czy są zastąpione przez osoby, które według ustaw są zdolne zastępować je przed sądem;

c) że stawający pełnomocnicy mają upoważnienie do zawierania ugody. Niemniej obowiązkiem jest mężów zaufania przed rozpoczęciem rozprawy oznajmić stronom wyraźnie, że gdyby ugoda do skutku nie przyszła, strona z oświadczeń, które druga złożyła, w późniejszym sporze prawnym przeciwko tejże nie będzie mogła czynić użytku (§. 4. ust. państ. z d. 21. Września 1866 r.)

§. 20.

Urząd rozjemczy przesłucha obie strony, rozważy przytoczone dowody i usiłować będzie załatwić sprawę sporną układem zagodnym.

Rozprawa odbywa się ustnie bez spisywania protokołu.

Jeżeli strony powołują się na świadków i biegłych i z nimi do rozprawy stają, urząd rozjemczy wypytać ich ma o wszystko, co sprawę wyjaśnić może.

Z urzędu zaś nie wolno świadków i biegłych przyzywać do rozprawy.

Przedsiębranie oględzin może urząd rozjemczy zrobić zawisłem od złożenia odpowiedniej kwoty na pokrycie kosztów potrzebnych.

Odbieranie przysięgi urzędowi rozjemczemu jest wzbronione; również nie może być zawartą ugoda na przysięgę złożyć się mającą (§. 3. u. p.)

Jeżeli strony zgodzą się, aby urząd rozjemczy objął obowiązki sądu polubownego, natenczas winien urząd stosować się do postanowień postępowania sądowego.

§. 21.

Rozpoczęta rozprawa jednania ma trwać tak długo, dopóki albo nie stanie ugoda pomiędzy stronami, albo też urząd rozjemczy nie nabierze przekonania, że usiłowania jego zagodne są daremne.

Na żądanie obydwóch stron można rozprawę na czas odpowiedni odroczyć.

§. 22.

Urząd rozjemczy winien przestrzegać, aby ugoda obejmowała dokładne postanowienia co do wysokości kapitału, odsetek, terminów spłaty i wszelkich innych z natury sporu wynikających szczegółów, jak niemniej co do kosztów.

§. 23.

Ugodę należy wpisać w księgę urzędową.

Gdyby do prowadzenia tej księgi miano używać pisarza, winien on poprzód wykonać przysięgę do rąk naczelnika powiatowej władzy politycznej lub tegoż zastępcy, według roty pod ²/. załączonej.

Sposób, w jaki ugodę zawartą zaciągnąć należy do księgi urzędowej postanawiają §§. 5. i 6. ustawy państwowej, a te brzmią jak następuje:

„Ugoda zawrzeć się mająca ma być wpisana do księgi urzędowej, którą utrzymuje urząd rozjemczy.

Wpis ten zawierać ma:

a) liczbę, pod którą ugoda do księgi urzędowej się wciąga;

b) oznaczenie dnia, miesiąca i roku, w którym ugodę zawarto;

c) dokładne oznaczenie stron, a jeśli za nie stawali pełnomocnicy, dokładne wymienienie tychże, tudzież ich pełnomocnictwo z uwagą, że w nich jest zawarte upoważnienie do zawarcia ugody;

d) orzeczenie przedmiotu sporu, względem którego ugodę zawarto;

e) ugodę samą według jej dosłownej treści.

Jeżeli z braku własnowolności jednej ze stron potrzebnem będzie sądowe zatwierdzenie ugody, natenczas w księdze urzędowej zanotować trzeba, czy potwierdzenie to było przedłożone lub późniejsze uzyskanie takowego było zastrzeżone.

To co się wpisuje do księgi urzędowej, ma być stronom odczytane, i że się to stało, w księdze urzędowej zanotowane. Tak strony jak i mężowie zaufania, wobec których ugoda zawartą zostanie, mają wpis taki w księdze urzędowej podpisać (§. 5.).

Księga urzędowa, do wciągania ugód przeznaczona, ma być przed użyciem oprawioną, jako tom pierwszy, drugi, trzeci itd. oznaczoną; również mają być oznaczone stronice według liczb bieżących.

Wszystkie kartki księgi urzędowej mają być przeszyte sznurkiem, którego oba końce na ostatniej stronie pieczęcią gminną przymocować należy. Tamże ma naczelnik gminy umieścić swój podpis i liczbę kart zanotować.

Do księgi urzędowej należy wciągać pojedyńcze zawarte ugody według porządku, w którym je zawarto, pod liczbami bieżącemi. W nowo zaczętych księgach urzędowych numerowanie zaczynać się ma znowu od początku.

Księgę urzędową prowadzić należy dokładnie i wyraźnie. Nie wolno w niej nic wyskrobywać, nadpisywać ani wpisywać między wierszami. Jeżeli wypadnie słowo przekreślić, to musi się to uskutecznić w ten sposób iżby to, co przekreślono, pozostało czytelnem. Dodatki mają być umieszczone na brzegu i osobno przez strony podpisywane.

Księgę urzędową należy starannem przechowywaniem chronić od wszelkiego nadużycia. To samo dotyczy ksiąg urzędowych całkowicie zapisanych. Pełnomocnictwa, przedłożone przez strony, mają być przechowane w urzędzie w oryginale lub w odpisie uwierzytelnionym (§. 6. u. p.). Przy księdze urzędowej należy prowadzić alfabetyczny skorowidz, zawierający nazwiska stron, między któremi ugoda przyszła do skutku, i wykazujący stronicę księgi, na której ugodę wpisano.

§. 24.

Stronom interesowanym należy na żądanie ustne lub pisemne wystawić dokument urzędowy względem ugody zawartej.

Dokument ten zawierać ma z przytoczeniem liczby tomu księgi urzędowej dosłowny wypis tego, co jest do księgi wciągnięte; wypis taki podpisać ma naczelnik gminy i jeden członek urzędu rozjemczego i opatrzyć takowy pieczęcią gminną (§. 7. ust. p. z dnia 21. Września 1869).

§. 25.

Przy więcej zatrudnionych urzędach rozjemczych należy prowadzić osobny dziennik, w którym uwidoczniać się mają zgłoszenia stron, wydane na zo wezwanie, jak i niemniej uwaga, czy usiłowano ugodę i czy takowa przyszła do skutku.

Pokrycie kosztów.

§. 26.

Koszta utrzymania urzędu rozjemczego ponosi gmina. Strony nie płacą żadnych należytości, prócz zwrotu kosztów oględzin (§. 20.).

Co do opłaty stemplowej, obowiązuje postanowienie §. 9. ustawy państwowej z dnia 21. Września 1869, które brzmi jak następuje:

„Jeżeli strony zgodzą się na zapłacenie uprawnionemu sumy pieniężnej w kwocie 50 zł. lub w mniejszej kwocie, albo zamiast świadczenia w ruchomościach na zapłacenie kwoty pieniężnej nie przenoszącej 50 zł., to przy wpisywaniu ugody do księgi urzędowej należy użyć i przepisać taki stempel, jaki według skali II. na umówioną kwotę przypada.

Wypisy dokumentu urzędowego podlegają temu samemu stemplowi, co ugoda sama.

Jeśli ktoś zażąda wydania dokumentu urzędowego pisemnie lub protokolarnie, natenczas podanie to w wypadkach powyżej wskazanych wolne jest od stempla dla podań lub protokołów przepisanego. Za wciągnienie do urzędowej księgi ugód względem kwot wyższych należy uiścić tę samą należytość, co i od ugód sądowych, a wypisy sądowe podlegają temu samemu stemplowi, co i wygotowanie ugód sądowych.

Skutek ugody.

§. 27.

Ugody zawarte wobec urzędu rozjemczego w miarę powyższych przepisów, posiadają moc ugód sądowych, a dokumenta urzędowe wygotowane według postanowień §. 24., stoją na równi z urzędowemi wygotowaniami ugód sądowych (§. 8. ust. państw.).

Nadzór nad urzędem rozjemczym.

§. 28.

Naczelnik gminy czuwa nad tem, ażeby sprawy urzędowi rozjemczemu przydzielane, odbywały się bezzwłocznie i w porządku. Urząd rozjemczy podlega prawnie temu samemu nadzorowi, co inne zakłady gminne. Prócz tego powołane są władze sądowe udzielać urzędom rozjemczym pouczenia według potrzeby i wzywać władzę polityczną do usunięcia braków dostrzeżonych (§. 8.).

Władza polityczna zarządzi we własnym zakresie co potrzeba, albo zniesie się w celu zaradzenia z Wydziałem powiatowym lub też z Wydziałem krajowym.

Postanowienia poszczególne.

§. 29.

W rozległych albo gęsto zaludnionych gminach mogą być ustanowione urzędy rozjemcze dla pojedyńczych części obszaru gminy.

§. 30.

Każdemu obszarowi dworskiemu wolno jest przystąpić do gminnego urzędu rozjemczego po porozumieniu się z gminą co do kosztów utrzymania urzędu rozjemczego, o czem władzę polityczną i sąd powiatowy zawiadomić należy. Także gminy tego samego powiatu sądowego mogą się łączyć z sobą w celu ustanowienia spólnego urzędu rozjemczego.

W tym razie ugoda między gminami zawarta, ma zawierać postanowienia dokładne co do siedziby urzędu, w jaki sposób rozdzielanemi i opędzanemi będą koszta utrzymania i której gminy naczelnikowi powierzone będzie podpisywanie księgi i dokumentów urzędowych.

Taką ugodę należy przedłożyć Namiestnictwu do zatwierdzenia w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 31.

Dla wspólnego urzędu rozjemczego wybierają mężów zaufania zebrani członkowie rad gminnych a względnie także przełożony obszaru dworskiego lub jego zastępca.

Takie zebranie ma, jeśli co innego nie postanowiono, wykonywać prawa i obowiązki rady gminnej wobec wspólnego urzędu rozjemczego.

Członkowie połączonych rad gminnych i przełożeni obszarów dworskich lub ich zastępcy, zbierać się mają na wezwanie kierującego czynnościami urzędu rozjemczego lub na wniosek rady jednej z gmin lub też przełożonego obszaru dworskiego, lub jego zastępcy, albo na wezwanie powiatowej władzy politycznej.

Zebraniu przewodniczy naczelnik gminy, w ustępie 2. §u 30. oznaczony. Do ważności uchwał potrzebną jest obecność większości członków i bezwzględna większość głosów obecnych.

**

§. 32.

Wykonanie niniejszej ustawy poleca się Ministrom spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i finansów.

Wiedeń, dnia 6. Marca 1875.

Franciszek Józef m. p.

Lasser m. p. **Glaser** m. p. **Pretis** m. p.

Formularz do §. 7.

Nr. 1.

Rota przysięgi.

Przysięgniesz Panu Bogu Wszechmogącemu, że gdy na urząd męża zaufania w gminie . . . . przez wybór powołanym zostałeś, do konstytucyjnych ustaw Monarchii, a w szczególności naszego kraju ściśle się stosować i włożone na siebie obowiązki gorliwie wypełniać będziesz, że mianowicie przekazane sobie ustawą z dnia . . . urzędowe czynności bezstronnie i spiesznie załatwiać, że każdego bez różnicy stanu i osoby, ubogiego jak bogatego zarówno wedle swojej najlepszej wiedzy i sumienia do pojednania nakłaniać będziesz, że żadnych jakichkolwiekbądź podarunków, lub pod jakimkolwiekbądź pozorem ukrytych korzyści, któreby się do urzędowania twojego odnosić mogły, bądź pośrednio, bądź bezpośrednio przyjmować nie będziesz i w ogólności tak postępować będziesz, jak na człowieka honoru i rzetelnego rozjemcę przystoi.

To co mi teraz właśnie przeczytano, wszystko dobrze i dokładnie zrozumiałem i według tego wiernie postępować będę.

Tak mi Panie Boże dopomóż!

Formularz do §. 23

Nr. 2.

Rota przysięgi.

Przysięgniesz Panu Bogu Wszechmogącemu, że gdy pisarzem przy urzędzie rozjemczym w gminie . . . zamianowanym zostałeś, włożone na siebie obowiązki gorliwie wypełniać będziesz, że mianowicie ugody między stronami w sporze będącemi, a przez urząd rozjemczy do skutku doprowadzone, wiernie do księgi urzędowej zapisywać i takową starannie przechowywać będziesz, że odpisy dokumentów z tej księgi z największą starannością i sumiennością sporządzać będziesz, że żadnych podarunków lub pod jakimkolwiekbądź pozorem ukrytych korzyści, któreby się do służby twej odnosić mogły, przyjmować nie będziesz i w ogólności tak się zachowywać będziesz, jak na człowieka rzetelnego przystoi.

To co mi teraz właśnie przeczytano, wszystko dobrze i dokładnie zrozumiałem i według tego wiernie postępować będę.

Tak mi Panie Boże dopomóż!
